

**KORECENİN ROMANİZASYONU VE TÜRKÇE
ÇEVİRİYAZISI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA****Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ*, Araş. Gör. Mehmet ÖLÇER******ÖZET**

Günümüzde Kore ile Türkiye arasındaki ilişkiler her alanda hız kazandığı için Kore'den haberler, Kore film, dizi ve müzikleri, edebi çeviriler, bilimsel yayınlar büyük ilgi görmeye başlamıştır. Tüm bu sayılanların sayesinde Türkiye'de Kore kültürü, tarihi, edebiyatı vs. daha yakından tanınır hale gelmektedir. Ancak bu tanıma sürecinde karşılaşılan en büyük sorunlardan biri Korecenin Türkçeye uygun çevriyazısıdır.

Türkiye'de Kore'ye olan ilgi gün be gün arttığı için Koreceden Türkçeye çeviriler çoğalmakta ancak bu çevirilerde özel isimlerin çevriyazısında sorunlar yaşanmaktadır. Bu sebeple Kore Dilinin Türkçeye uygun çevriyazısında bir birlik sağlanması gerekmektedir.

Çalışmaya bu şekilde giriş yapıldıktan sonra 2000 yılında Kore Dil Kurumu tarafından belirlenen Korecenin romanizasyonu incelenmiştir. Son olarak Koreceden Türkçeye yapılacak çeviriler temelinde çevriyazı önerisinde bulunulmuştur. Bu öneriler kısmına sadece çevirilerde sıkça karşılaşılan yer isimleri, kültürel sözcükler, devlet isimleri ve tarihi olaylar dâhil edilmiştir.

Bu çalışmada Türkiye'de yapılacak Korece ile ilgili çalışmalarda çevriyazı konusunda bir birlik sağlamak ve farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Korece, çeviri, çevriyazı, romanizasyon

**A STUDY ON KOREAN ROMANIZATION AND TURKISH
TRANSCRIPTION****ABSTRACT**

Nowadays, the relationship between Korea and Turkey is growing fast in every field such as news from Korea, Korean movies, dramas and music, literary translations and scientific journals have started to gain a large interest. Thanks to all of these things, Korean culture, history, literature, etc. in Turkey have become closely recognizable. However, during this familiarization period one of the biggest problems is the proper romanization of Korean into the Turkish language.

As the interest to Korea is increasing day by day in Turkey, translation works of Korean to Turkish increase; yet in these translation works, there are difficulties about transcription of proper noun. For this reason, it is necessary to provide a unity in the transcription of Korean Language into the Turkish.

After beginning with this topic, we have examined the suggested romanization by 2,000 Korean Language Association. Before recommending the most proper romanization into the Turkish language, Hangul (the Korean alphabet) has been introduced. Lastly, romanization suggestions have been given on the basis of

* Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatı Bölümü, turksky21c@gmail.com

** Araş. Gör., Erciyes Üniversitesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatı Bölümü, molcer@erciyes.edu.tr

translations that will be done from Korean to Turkish. In the suggestion part Korean person names, place names, cultural words, government names and historical events have been included.

In this work, it is aimed to secure uniformity about transcription in the works about Korean that will be done in Turkey and create awareness.

Key Words: Korean, translation, transcription, romanization

GİRİŞ

21. yüzyılda özellikle bilgisayar ve bilişim teknolojisinin hızla gelişmesi ile Latin alfabesi kullanmayan dillerin çevriyazısı büyük önem kazanmıştır. Latin alfabesi kullanmayan ülkeler arasında teknolojik yönden oldukça ileri seviyelere gelmiş olan Kore, Çin ve Japon dillerinde bu durum daha da önemli hale gelmiştir.

Günümüzde Kore ile Türkiye arasındaki ilişkiler hız kazandığı için Kore'den haberler, Kore film, dizi ve müzikleri, edebi çeviriler büyük ilgi görmeye başlamıştır. Böyle bir ortamda Korecenin Türkçe çevriyazısı önemi de hızla artmaktadır.

Terimlerin daha anlaşılır olması için tanımlarına değinmek yararlı olacaktır. Türk İlmi Transkripsiyonu Kılavuzuna göre Transkripsiyon yani çevriyazı¹; bir yazıyı, bütün ses inceliklerini de belirterek, yazılmış olduğu alfabeden başka bir alfabeyle (yazı sistemine) çevirme işi², olarak tanımlanır.

Mesela, Korece bir metni Türkçeye aktarırken Türk yazı sisteminde (alfabesinde) bulunmayan birtakım harfler, ses işaretleri kullanmak gerekmektedir. Metnin açık ve doğru biçiminde okunuşunu sağlamak amacıyla yönelik bu özel alfabeyle transkripsiyon yani çevriyazı alfabesi denir.

Bir alfabede mevcut seslerin/harflerin bazı özel işaretler kullanılarak başka bir alfabenin harflerine dönüştürülüp onlarla gösterilmesini ifade eden transkripsiyon uygulamada diğer alfabelerin, yaygınlığı sebebiyle Latin alfabesine çevrilmesi şeklinde kendini gösterir. Transkripsiyon Göktürk, Uygur, Kiril, Grek vb. alfabelerin seslerinin Latin alfabesindeki karakterlere çevrilmesi şeklinde görüldüğü gibi daha çok Arapça metinlerin, Arap alfabesinin kullanıldığı Farsça ve Urduca metinlerin ve aynı alfabeyle yazılmış Türkçe metinlerin Latin harflerine dönüştürülmesi şeklinde uygulanır.³

¹ Bu makalede 'transkripsiyon' yerine 'çevriyazı' sözcüğü kullanılmıştır.

² <https://www.turkedebiyati.org/transkripsiyon-nedir/> E.T. 16 Şubat 2019.

³ <https://www.liseedebiyat.com/dvan-edebiyati/267-genel-blgler13/3581-trankripsiyon.html> E.T. 16 Şubat 2019.

Transliterasyon ise; bir yazı sistemine göre yazılmış bir metnin o yazıdaki harflerin değerlerini koruyacak şekilde başka bir yazı sistemine aktarılmasıdır. Transliterasyon işleminde her harf ayrı ayrı çevrilir.⁴

Bu çalışmada ‘Romanizasyon’ teriminin kullanılmasının sebebi Korecenin mevcut kendine has bir alfabesi olmasından dolayıdır. Ayrıca bu alanda Kore’de yapılan tüm çalışmalarda ‘romanizasyon’ terimi kullanıldığı için çalışmada da bu terim tercih edilmiştir.

2017 yılında Türkiye’de Kültür ve Turizm Bakanlığının ilk kez düzenlediği Korece Çeviri Atölyesine katılan Türk ve Koreli çevirmenlerin ortak görüşü bu güne kadar Korecenin Türkçe çevriyazısında sıkıntılar yaşandığı yönündedir. Atölye çalışması sonucunda bu sorunun giderilmesinin çevirilerin sağlıklı olması konusunda fikir birliğine varılmıştır. Bu sebeple Koreceden yapılacak çevirilerde Türkçe çevriyazısının standart hale getirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada Koreceden Türkçeye yapılacak çevirilerde Korece özel adların, kültürel ifadelerin, kişi ve yer isimlerinin Türkçede nasıl yazılacağına dair bir öneride bulunmak amaçlamıştır. Özel bir işaret kullanılmadan Türkçe alfabedeki harflerle bir çevriyazı uygulaması yapılmıştır. Korece özel adların Türkçe telaffuzu konusu üzerine bilimsel bir farkındalık yaratmak ve bu konuyu tartışmaya açmak bu çalışmanın bir diğer amacıdır.

İlk bölümde genel anlamda Korece’nin romanizasyonu üzerinde durulacaktır. Korecenin alfabesi Hangıl olarak adlandırılmakta ve bu alfabenin Latin harflerine aktırılmasında ‘romanizasyon’ kavramı kullanılmaktadır. Bu sebeple ilk olarak bu şekilde bir tanım yapılması uygun görülmüştür. Daha sonra Türkçe çevirilerde Korece’nin çevriyazısı üzerinde durulacaktır.

Korecenin Romanizasyonu

Roma Alfabesi (Roman alphabet) de denilen Latin Alfabesi (Latin alphabet) İngilizce başta olmak üzere Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca gibi pek çok ülke dilinin yazımında kullanılmaktadır. Dünya genelinde yaklaşık 60 ülkeden 600 milyonu aşan kişi tarafından kullanılmaktadır. Kore alfabesi Hangıl, Çin yazısı Hanca ya da Japon alfabesi Kana gibi Latin alfabesi haricindeki metinleri Latin alfabesine dönüştürme işlemine ‘Romanizasyon’ (romanization) denir.⁵

⁴ https://www.fibiler.com/Transkripsiyon-ile-Transliterasyon-Farki_Veri_24212
E.T. 16 Şubat 2019.

⁵ Yi İ., 로마자 표기법의 성격-Romaca Pyogibiobe Siongyiok-(Latin Harflerinin Romanizasyonunun Karakteristik Özellikleri), Segugio Senghoal 7. Cilt 2. Sayı, Seul.

Korecenin romanizasyonu 18. Yüzyılın sonlarında Kore'ye gelen Hıristiyan misyonerlerin faaliyetleriyle başlamıştır. 1948 yılında ilk kez Kore hükümeti 'Korecenin Romanizasyon Sistemi'ni yürürlüğe koymuş bu sistem 1959 ve 1984 yıllarında revize edilmiştir. Halen kullanılmakta olan romanizasyon 2000 yılında yürürlüğe konmuştur.

Burada kısaca Çincenin ve Japoncanın romanizasyon tarihçesine de bakmak faydalı olacaktır. Çünkü tarih boyunca Kore'yi etkilemiş olan Çin ve Japonya'nın romanizasyon konusunda nasıl bir yol izlediğini görmek önemlidir. Kore Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı resmi bir kurum olan Kore Dil Kurumu'nun⁶ 1999 tarihli raporunda(s. 20) Modernleşme döneminde Japonya aracılığıyla Batı'yı tanıyan Kore'de modernleşme çabalarına yönelik yapılan reformlardan sonra romanizasyon olgusu oluşturulduğu söylenmektedir. Çincenin romanizasyonu Myong Devletinin son dönemlerinde Afyon Savaşlarını sonlarında Katolik ve Protestan misyonerlerin gayri resmi yazımları ile başlamıştır. 1867 yılından sonra Wade tarzı romanizasyon kullanılmış ve bu sistem 1958 yılına kadar Çin'in kişi isimleri ve yer isimlerinin büyük çoğunluğuna uygulanmıştır. 1926 yılında ilk resmi sistem ilan edilmiş ve 'Çin Dili Romanizasyonu' yürürlüğe konmuştur. 1958 yılında halen Çin'in resmi romanizasyon sistemi olarak kullanılan Pinyin sistemi kullanılmaya başlanmış ve bu sistem 1982 yılında ISO listesine alınmıştır.

Yine KDK'nın aynı raporunda(s. 21) Japoncanın romanizasyonunun da 16-19. yüzyıllar arasında yine Hıristiyan misyonerlerin gayri resmi yazımları ile başladığı belirtilmektedir. Bu rapora göre 1860'lı yıllarda Hepburn(Amerikalı bir misyoner James Curtis Hepburn) Tarzı romanizasyon ortaya çıkmıştır. Yabancıların rahat kullanımları için telaffuz odaklı hazırlanan bir romanizasyondur. 1885 yılında ise fizikçi Aikitu Tanakadate tarafından Japon Tarzı(Nihon-shiki) romanizasyon belirlenmiştir. 1908 yılında Hepburn Tarzı romanizasyon düzeltmeler yapılarak standart hale getirilmiş ve çevirilerde, kişi isimlerinde yaygın şekilde kullanılmıştır. Japon hükümeti 1937 yılında Hepburn tarzı ile Japon tarzı arasındaki karışıklığı önlemek için Kunrei Tarzı(shiki) Romanizasyonu belirlemiştir ve bu tarz Japon tarzı(Nihon-shiki) romanizasyona daha yakındır. Japonya'da 1945 yılından sonra Hepburn tarzı romanizasyon kullanılmış olsa da 1954'ten itibaren Kurnei tarzını temel alan Hepburn tarzının da eklendiği ve halen kullanılan karma bir romanizasyon sistemi kabul edilmiştir.

Canğ Cıoğıl,(2011, s. 41), Korecenin romanizasyonunun 1830'lu yıllardan sonra batılılar özellikle Hıristiyan misyonerler tarafından çeşitli biçimlerde yapıldığını, 1939 yılından itibaren McCune-Reischauer Romanization sistemi kullanıldığını belirtmektedir. 1980'lerde Kore hükümeti yeni bir romanizasyon çalışması için girişimlerde bulunmuş ve 1984'te tekrar McCune-Reischauer Romanization sistemi ile çok büyük

⁶ Sonraki bölümlerde 'KDK' olarak kısaltılacaktır.

benzerlikleri olan Korece Romanizasyon Sistemi oluşturulmuştur. 2000 yılına kadar romanizasyon konusunda farklı uygulamalar gerçekleşmiş, çeşitli kurum ve kişiler farklı önerilerde bulunmuştur ancak ağırlıklı olarak McCune-Reischauer romanizasyonu kullanılmıştır.

2000 yılında ise Kore Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Kore Dil Kurumu KDK tarafından halen kullanılan yeni bir romanizasyon geliştirilmiştir. Daha önceki romanizasyon sisteminden farklı olarak yeni sistemde Latin alfabesinde olmayan ‘ö’, ‘ü’, ‘e’ gibi özel işaretli harfler kullanılmamıştır.

Korece genel olarak bakıldığında yazıldığı gibi okunan bir dil olsa da pek çok istisnai durumu barındırmaktadır. Sözcük içerisindeki ses değişimleri romanizasyon konusunda sıkıntılara sebebiyet vermektedir. Örneğin ‘신(şin)’ ve ‘라(ra)’ hecelerinden oluşan ve Kore tarihinde önemli bir yeri olan ‘신라’ devletinin adı normalde Şin-ra şeklinde sesletilmesi gerekirken Korecedeki ses değişim kuralları gereği bu sözcük ‘Şilla’ şeklinde okunur ve bu şekilde çevriyazısının yapılması uygun olacaktır.

Bir devlet kurumu olan Kore Dil Kurumunun resmi sitesinde de yayınladığı romanizasyon sistemindeki ilk iki madde aşağıdaki gibidir⁷.

Madde 1: Ünlüler aşağıdaki gibi yazılır.

Tekil ünlüler

ㅏ	ㅑ	ㅓ	ㅕ	ㅡ	ㅣ	ㅞ	ㅟ	ㅛ	ㅜ
a	eo	o	u	eu	i	ae	e	oe	wi

Yukarıdaki tabloda görülen ünlülerden son ikisi yani ‘oe’ ve ‘wi’ olarak romanizasyonları verilenler aslında çift ünlüdür. İlki ‘o’ ve ‘i’ seslerinin birleşmesinden ikincisi ise ‘u’ ve ‘i’ seslerinin birleşmesinden oluşmuştur. Bu tablo KDK tarafından yayınlanmış olsa da bu iki harfi tekil ünlü olarak görmek mümkün değildir.

Çift ünlüler

ㅑ	ㅓ	ㅕ	ㅗ	ㅛ	ㅜ	ㅠ	ㅡ	ㅣ	ㅞ	ㅟ	ㅛ	ㅜ	ㅡ
Ya	yeo	yo	yu	yae	ye	wa	wae	wo	we	ui			

KDK bu maddenin ilk ek maddesinde ‘ㅡㅣ’ sesinin ‘ㅣ’ şeklinde sesletilmesine rağmen ‘ui’ olarak yazıldığını belirtmektedir. Örnek olarak da ‘광희문’ sözcüğünü vererek ‘Gwanghuimun’ şeklinde romanizasyonunu gösterir. İkinci ek maddesinde ise Korecede yer alan uzun ünlülerin

⁷ https://www.korean.go.kr/front/page/pageView.do?page_id=P000149&mn_id=99
E.T. 6 Şubat 2019.

romanizasyonunun ayrıca yapılmadığını söylemektedir.

KDK ikinci maddede ünsüzleri türlerine göre ayırarak romanizasyonunu vermiştir. Korecede ünsüzler kapantılı, yarı kapantılı, sürtünmeli, genizsi ve yarım sesli ünsüzler olarak sınıflandırılmaktadır. KDK'nın yaptığı sınıflandırmaya göre ünsüzlerin romanizasyonu aşağıdaki gibidir.

Madde 2: Ünsüzler aşağıdaki gibi yazılır.

Kapantılı Ünsüzler

ㄱ	ㄲ	ㅋ	ㄷ	ㄸ	ㅌ	ㅂ	ㅃ	ㅍ
g, k	kk	k	d, t	tt	t	b, p	pp	p

Yarı Kapantılı Ünsüzler

ㅈ	ㅉ	ㅊ
j	jj	ch

Sürtünmeli Ünsüzler

ㅅ	ㅆ	ㅎ
s	ss	h

Genizsi Ünsüzler

ㄴ	ㅇ	ㅇ
n	m	ng

Yarım sesli ünsüzler

ㄹ
r, l

KDK ünsüz romanizasyonunu gösterdiği ikinci maddenin birinci ekinde ‘ㄱ, ㄷ, ㅂ’ seslerinin ünlü önünde ‘g, d, b’ olarak, ünsüz önü ya da hece sonunda ‘k, t, p’ olarak yazıldığını belirtmektedir. Kurum aşağıdaki tabloda görülen sözcükleri örnek olarak vermiştir.

Korece Sözcük	Romanizasyonu	Korece Sözcük	Romanizasyonu
구미	Gumi	영동	Yeongdong
백암	Baegam	옥천	Okcheon
합덕	Hapdeok	호법	Hobeop
벚꽃[벚꽃]	beotkkot	한밭[한밭]	Hanbat

Yine ikinci maddenin ikinci ekinde ise ‘ㄹ’ sesinin ünlülerin önündeyken ‘r’ olarak, ünsüzlerin önünde ya da hece sonunda ‘l’ olarak yazıldığını belirten kurum bu ünsüzün ard arda iki defa yazılması durumunda ikisinin de ‘ㄹㄹ’ ‘ll’ olarak yazıldığı açıklamasında bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda kurumun verdiği örnekler görülmektedir.

Korece Sözcük	Romanizasyonu	Korece Sözcük	Romanizasyonu
구리	Guri	설악	Seorak
칠곡	Chilgok	임실	Imsil
울릉	Ulleung	대관령[대괄령]	Daegwallyeong

Kore Alfabeti ‘Hangıl’ın Türkçe Çevriyazısı

Korecenin romanizasyonu ile ilgili çalışmalar genellikle İngilizce üzerinden devam etmekte olup Türkçe çevriyazısı konusunda bu güne kadar herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Son yıllarda Kore popüler kültürünün Türkiye’de etkili olması sayesinde Koreceden çeviriler de hızla artmaktadır. Ancak çevriyazı konusu standart hale gelmediği için çevirilerde sorunlar yaşanmaktadır.

Kore Alfabeti Hangıl’ın KDK tarafından belirlenen çevriyazısının daha anlaşılır olması için Ankara Üniversitesinden Türk ve Kore dillerinin yansımaları üzerinde karşılaştırma yöntemiyle bir çalışma yapan Kyoo Seok Yeon⁸’a göre Korece ünsüz ve ünlü harflerin Türkçeye uyarlanmış transkripsiyonları ve transliterasyonları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Aynı zamanda KDK’nın 2010 yılına kadar kabul ettiği transkripsiyonlar da belirtilmiştir.

Ünsüzler	KDK Transkripsiyonu	Türkçeye Uyarlanmış Transkripsiyon	Türkçeye Uyarlanmış Transliterasyon
ㄱ	g, k	g	g
ㄴ	n	n	n
ㄷ	d, t	d	d
ㄹ	r, l	r, l ¹	r
ㅁ	m	m	m
ㅂ	b, p	b	b
ㅅ	s	s, d ²	s
ㅇ	ng	ŋ	ŋ
ㅈ	j	c, d ²	c
ㅊ	ch	ç, d ²	ç

⁸ Kyoo Seok Yeon, Türkçede ve Korecede Yansımaların (Onomatopoeia) Karşılaştırılması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

ㅋ	k	k, g ²	k
ㅌ	t	t, d ²	t
ㅍ	p	p, b ²	p
ㅎ	h	h, n ³	h
ㄱㄱ	kk	g', g ²	gg ⁴
ㄷㄷ	tt	d'	dd ⁴
ㅂㅂ	pp	b'	bb ⁴
ㅅㅅ	ss	s', d ²	ss ⁴
ㅈㅈ	jj	c'	cc ⁴

Ünlüler	KDK Transkripsiyonu	Türkçeye Uyarlanmış Transkripsiyon	Türkçeye Uyarlanmış Transliterasyon
ㅏ	a	a	a
ㅑ	ya	ya	ia ⁶
ㅓ	eo	ö	ö
ㅕ	yeo	yö, ö ¹	iö ⁶
ㅗ	o	o	o
ㅛ	yo	yo	io ⁶
ㅜ	u	u	u
ㅠ	yu	yu	iu ⁶
ㅡ	eu	ı	ı
ㅣ	i	i	i
ㅞ	ae	e	e
ㅟ	yae	ye	ie ⁶
ㅚ	e	é	é
ㅜ	ye	yé, é ²	ie ⁶
ㅜ	wa	va	oa ⁶
ㅟ	wae	ve	oe ⁵
ㅚ	oe	ö, vé ³	ö
ㅜ	wo	vö	uo ⁶
ㅟ	we	vé	ue ⁶
ㅜ	wi	vi, ü ⁴	ü
ㅟ	ui	ıy, i, é ⁵	ii ⁶

Türkçede kullanılacak olan Korece çevriyazı 'Koreli Odaklı' olmalıdır. Çünkü bir Türkçe konuşucu ya da okuyucusunun telaffuzunu bir Korece konuşucusu anlayabilmelidir. Bir Koreli kendi dilinden bir sözcüğü

bir yabancı farklı bir şekilde telaffuz ettiğinde onu anlamakta zorluk çekecek bu da iletişimde sorunlara sebebiyet verecektir. Bir Korelinin standart telaffuzuna uygun bir çevriyazı uygulaması gerekmektedir.

Korecenin çevriyazısında, telaffuz bilgilerini gösterme yöntemi ve harf bilgilerini verme yöntemi olmak üzere iki yöntem kullanılır. Yazıldığı gibi okunan sözcüklerin sadece telaffuz bilgisi verilir. Ancak ses değişimlerinin olduğu sözcükler de çok sayıda mevcut olduğu için bunların okunuşlarına göre çevriyazı yapılmalıdır.

Kore Alfabetesi Hangıl'ın Türkçeye uygun çevriyazısı aşağıdaki gibi yapılmalıdır.

Tekil ünlülerin çevriyazısı

ㅏ	ㅑ	ㅓ	ㅕ	ㅡ	ㅣ	ㅞ	ㅟ
a	ıo	o	u	ı	i	e	e

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere Korecede 8 tane tekil ünlü bulunmaktadır. Bunlarda iki tanesi, yani 'ㅑ' ve 'ㅞ' Türkçe alfabede olmayan harflerdir.

'ㅑ' harfi Türkçede bulunmayan bu ünlü harf 'ı' ve 'o' arası bir sestir. Bu yüzden telaffuzu belirtilirken 'ıo' şeklinde yazımı uygun olacaktır. Bu iki harf tek harf olarak düşünülüp okunursa daha iyi telaffuz edilebilir.

Yine 'ㅞ' harfinin telaffuzu yine Türkçedeki 'e' ile benzerdir ancak telaffuz edilirken ağız biraz daha geniş açılarak telaffuz edilir. Aslında 'ㅞ' harfinin standart telaffuzu 'e'dir. Öz Korece sözcüklerde daha fazla kullanılan bu harf Türkçeye aktarılırken diğer 'e' ile aynı şekilde kullanılabilir.

Yarı ünlülerin çevriyazısı

ㅑ	ㅓ	ㅕ	ㅗ	ㅛ	ㅜ	ㅠ	ㅝ	ㅟ	ㅠ	ㅡ	ㅢ	ㅣ
ya	yıo/yo	yo	yu	ye	ye	ö/ve	ü/vi	va/oa	ve	vo/uo	ve	ıy/i/e

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere Korecede 13 tane yarı ünlü vardır. Bunlardan 'ㅓ' yarı ünlüsünün çevriyazısı 'yo' ya da 'yıo' şeklinde yapılabilir. 'ㅛ' ve 'ㅜ' yarı ünlüleri hece başında iken 'ye' olarak okunur ve çevriyazısı da bu şekilde yapılabilir. Ancak bu ünlülerin önünde bir ünsüz varsa bunlar sadece 'e' olarak okunduğu için çevriyazısının da bu şekilde yapılması gerekmektedir. Örneğin '시계(şige)', '세계(sege)', '계시다(geşida)' gibi. İlk hece olan örnek ise '예쁘다-yebbıda' sözcüğü verilebilir.

‘ㄷ’ ve ‘ㅌ’ yarı ünlülerinin ‘ö’ ve ‘ü’ olarak telaffuz edilmesi standart telaffuzdur ancak, Koreliler genelde bunları sırasıyla ‘ve’ ve ‘vi’ olarak telaffuz eder. Ayrıca ‘ㄷ’ ve ‘ㅌ’ harfleri yalnızca okutucu (ㅇ) ile yazıldığı zaman yani sözcüğün ilk hecesi olduklarında ‘ve (외)’, ‘vi (위)’ sesleriyle telaffuz edilir. Eğer başka bir ünsüz harf ile birleşmiş olursa başındaki ünsüz harfle birlikte ‘ö’ ve ‘ü’ şeklinde telaffuz edilir. Yani ‘귀(gü)’, ‘누(nü)’, ‘노(nö)’ gibi.

‘ㅞ’, ‘ㅟ’ harfleri ise genelde ‘ve’ olarak telaffuz edilir. ‘의’ yarı ünlüsü sözcüğün ilk hecesi iken ‘iy’ şeklinde telaffuz edilir. İyelik eki anlamında kullanıldığında ‘e’ ya da ‘iy’, sözcüğün ikinci hecesi olması durumunda ise ‘i’ olarak telaffuz edilir. Örnek verilecek olursa, ‘의의의’ sözcüğü ‘iy-i-e’ şeklinde okunur. Bu yarı ünlünün üzerinde bir ünsüz olduğunda ‘i’ olarak telaffuz edilir. Örneğin ‘광희문’ sözcüğü ‘Goanğhimun’ şeklinde yazılıp telaffuz edilebilir.

Ünsüzlerin çevriyazısı

Buradan Korece ünsüzlerin çevriyazısı Kore Dil Kurumunun belirttiği formatta ünsüzlerin türüne göre verilmiştir. Ancak burada Korecenin asıl telaffuzu temel alınmış ve sadece Türkçe alfabedeki harfler kullanılmıştır.

Kapantlı Ünsüzler

ㄱ	ㄲ	ㅋ	ㄷ	ㄸ	ㅌ	ㅍ	ㅑ	ㅓ
g, k	gg	k	d	dd	t	b	bb	p

Yukarıdaki tabloda ilk kapantlı ünsüz olan ‘ㄱ’ hece başında ‘g’ olarak yazılmalıdır. Bu harf özellikle kişi isimlerinde hece sonunda ‘k’ olarak yazılabilir. Diğer ünsüzlerin çevriyazısı tabloda olduğu şekilde yapılmalıdır.

Yarı Kapantlı Ünsüzler

ㅈ	ㅉ	ㅊ
c	cc	ç

Yarı kapantlı ünsüzlerden ‘c’ ünsüzü İngilizce çevriyazıda genelde ‘j’ olarak yazılmakta bu da telaffuzda büyük karışıklıklara yol açmaktadır. Çünkü Korecede ‘j’ sesi bulunmamaktadır. Özellikle soy isimlerde, dünyaca ünlü şirket isimlerinde ‘J’ harfi kullanılmakta bu da Türkçe konuşucuları için telaffuzda karışıklık yaşanmasına sebep olmaktadır.

Sürtünmeli Ünsüzler

ㅅ	ㅆ	ㅎ
s/ş	ss	h

Sürtünmeli ünsüzlerden ‘ㅅ’ harfi normalde ‘s’ telaffuzu verir. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi bu harften sonra gelen ünlü eğer ‘i’, ‘yo’, ‘yu’, ‘ye’ olursa bu ünsüz ‘ş’ şeklinde okunur.

Diğer bir sürtünmeli ünsüz olan ‘h’den sonra ‘ㄱ’, ‘ㄷ’, ‘ㅂ’, ‘ㅈ’ ünsüzleri geldiğinde bu ünsüzlerde sertleşme söz konusudur. ‘중다[조타]’- ‘cota’, ‘놓다[노타]’- ‘nota’, ‘낱지[나치]’- ‘naçi’ gibi sözcükler örnek olarak verilebilir.

Ancak bu ünsüzlerden sonra ‘h’ ile başlayan bir hece geldiğinde sertleşmenin yanı sıra ‘h’ sesi de çevriyazı yaparken yazılmalıdır. Örnek olarak ‘식히다-şikhida’, ‘입학-iphag’ sözcükleri verilebilir.

Genizsi Ünsüzler

ㄴ	ㅇ	ㅇ
n	m	nğ

Genizsi ünsüzlerden Türkçede bulunmayan ‘ㅇ’ ünsüzünün çevriyazısı ‘nğ’ şeklinde olmalıdır. 잉어-ingıo, 강-ganğ gibi sözcükler örnek olarak verilebilir. Diğer genizsi ünsüzler Türkçe alfabede de mevcuttur ve çevriyazısı olduğu gibi yapılır.

Yarım sesli ünsüzler

ㄹ	
Hece başında r	Hece sonunda l

‘ㄹ’ sesi ünlülerin önündeyken ‘r’ olarak, ünsüzlerin önünde ya da hece sonunda ‘l’ olarak yazılır. Ancak, ard arda iki defa yazılıyorsa ‘ㄹㄹ’ ‘ll’ olarak yazılır.

Örnek olarak ‘수리-Suri’, ‘설악-Sıorak’, ‘강의실-Ganğışil’, ‘울릉-Ullıng’ sözcükleri verilebilir.

Ses değişiminin olduğu sözcüklerde değişime göre çevriyazı yapılması uygun olacaktır. Örneğin Korecede ‘n’ ve ‘r/l’ ünsüzleri ardı ardına geldiğinde iki ünsüz de ‘l’ olarak okunur. Ünsüzler arası ses değişimine örnek verilirse, bir devlet ismi olan ‘신라[실라]’, ‘Şilla’ şeklinde okunmalıdır. Yine Korecede ‘nğ’ ünsüzünden sonra ‘r/l’ ünsüzü geldiğinde

bu ünsüz ‘n’ye dönüşür ve ‘n’ olarak telaffuz edilir. Örneğin ‘종로[종노]’ sözcüğü Congno olarak okunur.

Korecede ‘d’ ünsüzünden sonra ‘i’ ünlüsü gelince telaffuz edilirken ünsüz harf ‘c’ olarak, ‘t’ ünsüzünden sonra ‘i’ ünlüsü gelince telaffuz edilirken ünsüz harf ‘ç’ sesine dönüştüğü için böyle bir durumda çevriyazı da buna uygun yapılmalıdır. Örneğin ‘해돋이[해도지]’ sözcüğü ‘hedoci’, ‘같이[가치]’ sözcüğü ‘gaçi’ şeklinde yazılmalıdır.

Çevriyazı yaparken Korecenin kendine özgü okuma kurallarının, ses değişimlerinin de iyi bilinmesi gerekmektedir.

Türkçeye Çeviriler için Korece Çevriyazı Önerisi

Kore ile ilgili son yıllarda sadece edebiyat üzerine değil sanat, tarih ve kültür alanlarında da çeviriler çoğalmaktadır. Örneğin Kyung Moon Hwang’ın yazmış olduğu ‘Kore Tarihi’ adlı kitap, İngilizceden Türkçeye çevrilmiş ve Türkçe çevriyazısı bu çalışmada ele aldığımız biçimiyle yapılmıştır.

Bu bölümde sadece Korece eserlerin Türkçeye çevirisinde karşılaşılabilecek Korece kişi isimleri, yer isimleri, kültürel sözcükler, tarihi olay ve devlet isimlerinin çevriyazısı ele alınmıştır. Bunların haricinde bilimsel makale, tez, tebliğ vs. yazımlarında da Korecenin çevriyazısı da incelenmesi gereken önemli konulardır. Ancak bu çalışmada konunun genişliği nedeniyle sınırlandırmaya gidilmiş ve bunlara değinilmemiştir.

Korece kişi isimleri

Kore’de genelde isimler iki Hanca heceden oluşur ve soy isimle birlikte toplam üç hecedir. Yazarken önce soy isim, sonra isim sıralaması uygulanır. ‘은(In)’, ‘연(Yion)’, ‘철(Çiol)’ gibi tek heceden oluşan isimler de vardır. Günümüzde öz Korece isimlerde de yaygın kullanım görülmektedir.

Korecede iki ayrı sözcükten yani heceden oluşan isimler tek bir sözcük olarak görülecek bitişik yazılabilir. İki hecenin arasına (-) işareti koymak da mümkündür. Ancak Korelilerin çoğu her bir heceyi ayrı ayrı büyük harfle başlatarak yazmayı tercih etmektedir. Hanca üç heceden oluşan kişi isimlerinin çevriyazı örneği olarak ‘박용호-Bak Yongho (Bak Yongho)’, ‘민현수-Min Hyonsu (Min Hyion-su)’ gibi isimler, öz Korece isim olarak ‘김하늘-Gim Hanıl’, iki Hanca heceden oluşan isimlere de ‘고은-Go In’, ‘박철-Bak Çiol’ verilebilir.

Soy isimlerinin çevriyazısı konusunda büyük farklar vardır. Örneğin en yaygın soy isimlerinden biri olan ‘박’ çok çeşitli şekillerde yazılmaktadır. ‘Park’, ‘Pak’, ‘Bak’ gibi. Türkçe için en uygun olan ‘Bak’tır. Yine tek bir

ünlü sestem oluşan ‘ㅇ(İ)’, ‘오(O)’, ‘우(U)’ gibi soy isimler vardır. Bunların tek bir harfle yazılımı Koreliler tarafından yadırganmakta o sebeple ‘ㅇ’ soy ismini ‘Yi’ ya da ‘Lee’, ‘오’ soy ismini ‘Oh’, ‘우’ soy ismini ise ‘Woo’ şeklinde yazmayı tercih etmektedirler. En yaygın soy ismi olan ‘김’ ise ‘Kim’ şeklinde yazılır ancak bunun Türkçe telaffuzu ‘Gim’dir. Yine ‘조(co)’ soy ismi kimileri tarafından ‘Cho’, kimileri tarafından ‘Jo’ şeklinde yazılır.

Korecedeki Hanca kökenli kişi isimlerinin çevriyazısı İngiliz alfabesine bağlı olarak yapılmıştır. Koreliler isimlerinin çevriyazısını pasaport çıkaracakları zaman belirlediklerinden her bir isim ve soy isimde büyük farklılıklar görülmektedir. Günümüzdeki gibi küreselleşme ve bilişim çağında Korelilerin pek çoğunun kredi kartı, pasaport, internet gibi yerlerde kişi isimlerinin çevriyazısının çok yaygın olduğundan herkesin soy ismi ile isimlerinin artık değiştirilmesi mümkün olmayacaktır.

Her bir Koreli kendi isim ve soy ismini farklı biçimlerde Latin harflerini kullanarak yazıya döktüğü için kişi isimlerinin Türkçe çevriyazısı yapılsa da Korelilerin kendi tercihlerini göz ardı etmek mümkün değildir. Ancak kişi isimlerinde yapılabilecek en doğru davranış çevriyazısı İngilizceye uygun yapılmış olsa da bunların Korece telaffuzlarına sadık kalmaktır. Özellikle devlet adamlarının isimleri medyada çok fazla görülmekte ancak bunların çevriyazısındaki sorunlardan dolayı bu isimler yanlış sesletilmektedir. En tipik örnek Kore’nin bir önceki devlet başkanının adı haber kanalları ya da gazetelerde ‘Park Geun Hye’ şeklinde yazılmış ve haber spikerleri okumakta hayli zorluk yaşamışlardır. Bu ismin Türkçe çevriyazısı ‘Bak Gınhe’ şeklindedir. Son dönemlerde televizyonda sıkça görülen Kuzey Kore devlet başkanının ismi her haberde farklı telaffuz edilmektedir. Bu durum devlet başkanının isminin İngilizce çevriyazıyla okunmasından kaynaklanmaktadır. Halen iktidardaki Kuzey Kore devlet başkanının ismi ‘Gim Congın’, Güney Kore devlet başkanının ise ‘Mun Cein’dir.

Burada kişi ismi olarak sadece Kuzey ve Güney Kore’nin bu güne kadar ki devlet başkanlarının isimlerinin Türkçeye çevriyazısı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Korecesi	İngilizce Çevriyazısı	Türkçe Çevriyazısı
김대중	Kim Dae Jung (Gim Daejung)	Gim Decunğ
김일성	Kim İl Sung (Gim İlseong)	Gim İlsonğ
김정일	Kim Jong İl (Gim Jeongil)	Gim Congil
김정은	Kim Jong Un (Gim Jeongeun)	Gim Congın
김영삼	Kim Young Sam (Gim Yeongsam)	Gim Yıonğsam
노무현	Noh Mu Hyun	No Muhyion
박근혜	Park Geun Hye	Bak Gınhe

박정희	Park Jeong Hee	Bak Conghi
이명박	Lee Myong Park	Yi Myongbak
이승만	Lee Seung Man/ Rhee Seung Manh	Yi Singman
문재인	Moon Jae In	Mun Cein

Türközü S.G(2012, s. 181), Korece özel isimlerin Türkçe çevriyazısında büyük karışıklıklar yaşandığından ve bunun da çevirilerde sorun teşkil ettiğinden bahsetmektedir. Özellikle yazar isimlerini Türkçeye Latin harflerle yazmak en büyük sorunlarından biri olup, bu sorun Koreli yazarların isimlerinin İngilizce odaklı olarak çevrilmesinden doğmaktadır. Örnek vermek gerekirse, Türkçeye ‘Değişen Kahramanımız’ adıyla çevrilen eserin yazarı ‘이문열’ün Türkçe çevriyazısının ‘İ Muniyol’ şeklinde yapılması gerekirken, yazarın ismi İngilizcede ‘Yi Muniyol’ şeklinde yazıldığı için Türkçeye de o şekilde aktarılmıştır.

Yine ‘Uzak ve Güzel Mahalle’ olarak Türkçeye çevrilen eserin yazarının adının Türkçe çevriyazısı ‘Yanğ Gü Ca(양귀자)’ şeklinde olmalıdır ancak bu da İngilizce çevriyazısı olan ‘Yang Gui Ja’ olarak kullanılmıştır. Uluslararası alanda çevirileri ile tanınmış yazarlar, siyasetçiler, sporcu vs. önemli kişilerin isimleri daha önce de belirtildiği gibi pasaportlarında geçtiği şekilde kabul edildiği için bunların Türkçe çevriyazısı imkânsız görünse de en azında doğru telaffuzlarının kavranması gerektiği düşünülmektedir. Bu ünlü kişilerin dünyaca tanınması onların isimlerinin de Türkçede doğru telaffuz edilmesini gerektirmektedir.

Tanınmış ve pasaport, kimlik gibi resmi ortamlarda isimleri İngilizce harflerle yazılmış olan kişilerin isimlerinin Türkçe çevriyazısını yapmaya çalışmak belki bir zorlama olacaktır. Ancak edebi eserlerde geçen kurgulanmış kişi isimlerinin çevriyazısı Türkçe harflerle yapılmalıdır. Örneğin ‘Vejetaryen’ adıyla Türkçeye çevrilen romanın başkahramanının adı Yonghe şeklinde yazılmıştır.

Her ne kadar çeviri olmasa da Köroğlu Türközü H.(2017, s. 155), Koreli şairin şiirlerini değerlendirdiği çalışmada şairin adını Türkçe çevriyazıya uygun şekilde Han Yong Un olarak yazmıştır. Bu tür bilimsel çalışmalarda da hayatta olmayan edebiyatçı, devlet insanı vb. isimlerinin Türkçeye uygun olması anlaşılabilirlik ve sonraki araştırmalar açısından daha uygun olacaktır.

Korece yer isimleri

Korece çevriyazıda en fazla yanlışlık yapılan konu yer isimlerinde görülmektedir. Resmi bir kurum olan Kore Dil Kurumu bile bu yanlışlığı yapmaktadır. KDK’nın Korecenin romanizasyon sistemini verdiği resmi sitesinde 6. Maddede coğrafi yer isimleri, kültürel varlıklar vs.nin yazımında

‘-’ işareti olmadan yazılacağını belirtilmekte⁹ ve aşağıdaki örnekler verilmektedir.

Yer ismi	KDK'nın romanizasyon verdiği	Yer ismi	KDK'nın romanizasyon verdiği
남산	Namsan	속리산	Songnisan
금강	Geumgang	독도	Dokdo
경복궁	Gyeongbokgung	무량수전	Muryangsujeon
연화교	Yeonhwagyo	극락전	Geungnakjeon
안압지	Anapji	남한산성	Namhansanseong
화랑대	Hwarangdae	불국사	Bulguksa
현충사	Hyeonchungsa	독립문	Dongnimmun
오죽헌	Ojukheon	촉석루	Chokseongnu
종묘	Jongmyo	다보탑	Dabotap

Yukarıdaki tabloda kurum belli başlı yer isimlerinin romanizasyonunu vermiştir. Bu tablodaki yanlışlardan birkaç örnek verilecek olursa;

İlk satırdaki ilk sözcük bir dağ ismidir. Seul’de bulunan ve yaygın bilinen ‘남산’ sözcüğünün tam çevirisi ‘Nam Dağı’dır. Yani bu sözcüğü Namsan Dağı diye yazmak yanlış olacaktır. Söz konusu dağın adı ‘Nam’dır. Bunu yazarken Nam Dağı diye çevirmek daha uygun olacaktır. Ancak İngilizce romanizasyonda ‘Namsan Mountain’ ifadesi kullanılmakta bu da ‘Erciyes Dağı Mountain’ gibi yanlış bir ifadeye sebebiyet vermektedir. Yine yukarıdaki tablonun 2. satırındaki ‘금강(Gımgang)’ Kore’nin önemli nehirlerinden biridir. ‘Gang’ sözcüğü nehir anlamına gelir. Bu nehrin adı tek heceli adı ‘Gım’dır. Bu sebeple ‘Gım Nehri’ olarak yazmak daha doğru olacaktır.

Yine tarihi saray isimlerinde de bu şekilde yanlışlıklar yapılmaktadır. Kore Cumhuriyeti Turizm ve Enformasyon Ajansı tarafından hazırlanan ve Türkçeye çevrilerek Kore Kültür Spor ve Turizm Bakanlığı tarafından yayınlanan Kore Gerçeği kitabından birkaç yanlış çevriyazı örneği verilecek olursa;

Kitapta ‘Jeju Adası Güney Kıyı Bölgeleri’(s. 150) şeklinde bir başlık bulunmaktadır. ‘Do’ sözcüğü zaten ‘ada’ anlamına gelmektedir. Adanın isminin asıl çevriyazısı ‘Cecu’ olmalıdır. Böyle bir yazılım ‘Cecu Adası Adası Güney Kıyı Bölgeleri’ halini alır ki bu da yanlış bir çeviri olmaktadır. Yine aynı kitapta Topografya başlığı altında(s. 167), ‘Taebaeksan Dağı Dizisi’ ve ‘Sobaeksan Dağı Dizisi’ şeklinde ifadeler vardır. ‘San’ sözcüğü yukarıda da belirtildiği gibi ‘dağ’ anlamındadır. Bu ifadelerin çevriyazısı ve tam çevirisi sırasıyla ‘Tebek Sıradağları’ ve ‘Sobek

⁹ https://www.korean.go.kr/front/page/pageView.do?page_id=P000150&mn_id=99
E.T. 6 Şubat 2018

Sıradağları' şeklinde olmalıdır.

Aynı şekilde kitabın kültür ve sanat bölümünde (s. 58) çeşitli saray, kale vs. yer isimleri yanlış belirtilmiştir. Örneğin 'Changdeokgung Sarayı' ve 'Hwaseong Kalesi' ifadelerine bakılacak olursa, bu ifadelerdeki gung(궁) sözcüğü saray anlamına gelmektedir ve 'gung' şeklinde yazılmalıdır. Yine 'seong' sözcüğü kale anlamına gelir ve 'siong' şeklinde yazılmalıdır. İfadelerin bu şekilde yazılması 'Çangdıok Sarayı Sarayı', 'Hoa Kalesi Kalesi' gibi yanlış bir kullanıma sebebiyet vermektedir. Bu sözcüklerin Çangdıok Sarayı ve Hoa Kalesi şeklinde çevrilip yazılması gerekmektedir.

Görüldüğü gibi yer isimlerinin hem çevirilerinde hem de çevriyazılarında yaygın bir şekilde yanlışlıklar yapılmaktadır. Bu sebeple yer isimlerinde bulunan 'bölge(도)', 'şehir(시)', 'ilçe(구)', kasaba(군), semt(동), cadde(가) 'dağ(산)', 'nehir(강)', 'ada(도)', 'kale(성)', 'saray(궁)', 'tapınak(사)' gibi sözcükler yer ismine dahil edilmeden ayrıca çevrilmelidir.

Korece harflerin bir kısmı Türkçede bulunup İngilizcede olmadığı için çevriyazısı farklı şekillerde yapılmaktadır. Örneğin Korece'de 'ı' sesi ve bunu gösteren bir harf mevcuttur. Bu harfin olduğu sözcükler Türkçeye aktarılırken 'ı' harfi kullanılabilir. Örneğin '을지로' gibi bir yer isminde 'ro' sözcüğü 'cadde/yol' anlamındadır. Bu sebeple bu yer isminin Türkçede doğru çevriyazı ve çevirisi için 'İlci caddesi' şeklinde çevrilip yazılması uygun olacaktır.

KDK tarafından romanizasyonu yapılmış yukarıda bahsi geçen ifadelerin İngilizce çevriyazısı farklı olsa da Türkçeye yapılacak çevirilerde bu çalışmada öneride bulunulan şekliyle Türkçe çevriyazısının yapılması daha doğru olacaktır.

Bilindiği üzere 2018 Kış Olimpiyatları Kore'de yapılmıştır. Bu olimpiyatla ilgili haberler İngilizce kaynaklardan alınarak Türkiye'de yayınlanmıştır. Bu olimpiyatla ilgili bir haber sitesinde yayınlanan haberi yer isimlerinin çevriyazısına örnek olarak vermek gerekirse;

Güney Kore'nin PyeongChang kentinin ev sahipliğini yaptığı, PyeongChang, Gangneung ve Jeongseon kentlerinde gerçekleştirilecek ve 25 Şubat Pazar gününe kadar devam edecek olan 23. Kış Olimpiyat Oyunları, PyeongChang Olimpiyat Stadyum'unda düzenlenen açılış töreniyle başladı.¹⁰

Haberde görüldüğü gibi olimpiyatların yapıldığı şehirlerin isimleri geçmektedir. Elbette bu isimler İngilizce çevriyazıya göre yazılmıştır. 'PyeongChang' şeklinde yazılan şehrin isminin asıl telaffuzu 'Pyionğçang',

¹⁰ <https://www.ntv.com.tr/galeri/spor/kis-olimpiyatlari-heyecani-basladi-pyeongchang-2018,3TaOmalVsESegwWRUilL93g> E.T. 8 Eylül 2018

Gangneung şehrinin asıl telaffuzu ise ‘Ganḡnıḡ’ şeklindedir. Ayrıca ‘Jeongseon’ olarak belirtilen yer bir kent değil bir kasabadır. Aslı ‘Cıonḡsıon’dur. Görüldüğü gibi uluslararası etkinliklerin haberlerinde de doğrudan İngilizcesine göre yazma eğilimi ağırlıklıdır.

Aşağıdaki tabloda birkaç yer isminin Koreceleri ve Türkçe çevriyazı önerileri verilmiştir.

Korece Yer İsmi	Türkçe Çevriyazısı ve Çevirisi	Korece Yer İsmi	Türkçe Çevriyazısı ve Çevirisi
남산	Nam Dağı	속리산	Sonḡni Dağı
한강	Han Nehri	독도	Dok Adası
금강	Gım Nehri	남한산성	Namhan Dağı Kalesi
경복궁	Gyonḡbog Sarayı	제주도	Cecu Adası
경기도	Gyonḡgi Bölgesi	울릉도	Ullıḡ Adası
전라도	Colla Bölgesi	불국사	Bulguk Tapınağı
경상도	Gyonḡsanḡ Bölgesi	현충사	Hyonḡunḡ Tapınağı
지리산	Ciri Dağı	해인사	Hein Tapınağı
광주	Goanḡcu	다보탑	Dabo Pagodası

Korece Kültürel Sözcüklerin Çevriyazısı

Korece eserlerde çokça karşılaşılan kültürel sözcüklerin çevriyazısı Türkçe telaffuzlarına göre yapılmalıdır. Özellikle geleneklerle ilgili sözcükler, yemek isimleri, bayram vs. çevriyazısı İngilizce çevirilerde nasıl olursa olsun Türkçeye göre yapılmalıdır.

Örneğin Kore geleneksel güreşinin adı ‘씨름 (şırım)’dır. Bu sözcük İngilizcede ‘ş’ ünsüzü ve ‘ı’ ünlü harfi bulunmadığı için ‘ssireum’ şeklinde yazılmaktadır. Ancak Türkçede böyle bir durum söz konusu olmadığından ‘şırım’ olarak yazılması Türkçe konuşucular açısından uygun olacaktır.

Kültürel sözcüklere özellikle yemek isimlerine edebiyat eserlerinde çokça karşılaşılmaktadır. Örneğin Kore’nin geleneksel acılı turşusunun adı ‘김치(gimçi)’, geleneksel Kore içkisinin adı da ‘소주(socu)’dur. Yapılan çevirilerde bu tür kültürel isimlerin çevriyazısı İngilizceye göre yapılırsa telaffuzda yanlışlıklar olacağı için Türkçede doğru telaffuzu edilmesi açısından Türkçe çevriyazısı uygulanmalıdır.

2014 yılında yayınlanan ‘Kore’yi Tanıyarak Korece Öğrenelim’ başlıklı kitapta Kore’nin kültürel sözcüklerin çevriyazısı genel olarak Türkçeye uygun bir şekilde yapılmıştır. Bu kitapta da geçen birkaç kültürel sözcük çevriyazıları ile birlikte aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Kültürel Sözcük	Çevriyazısı ve çevirisi	Kültürel Sözcük	Çevriyazısı ve Çevirisi
김치	Gimçi	한복	Hanbog(Geleneksel kıyafet)
소주	Socu	한옥	Hanok(Geleneksel Kore evi)

김밥	Gimbab(yosun sarması)	시조	Şico(bir şiir türü)
떡	Ddog(pirinç lokumu)	민요	Minyo(bir şiir türü)
추석	Çusiook(hasat bayramı)	탈춤	Talçum(maske dansı)
설날	Siollal(ay takviminde yılbaşı)	사물놀이	Samullori(vurmalı çalgılar gösterisi)
대보름	Deborim(yılın ilk dolunayı)	윷놀이	Yunnori(geleneksel bir oyun)
애국가	Egugga(Kore milli marşı)	씨름	Şırım(geleneksel güreş)
태극기	Tegiggi(Kore bayrağı)	장구	Canğgu(bir müzik aleti)
무궁화	Mugunghoa(ağaçatmi)	대금	Degım(bir müzik aleti)
하숙집	Hasugcib	찜질방	Cimcilbang

Tarihi olaylar ve devlet isimlerinin çevriyazısı

Koreceden çevirilerde dikkat edilmesi gereken bir diğer konu tarihi olaylar ve devlet isimlerinin çevriyazısıdır. İngilizce kaynaklara bakıldığında her biri farklı şekillerde yazılmış, birlik sağlanamamış bir çevriyazı görülmektedir. Türkçeye çevirilerde bunların birliği sağlanmalı bunlarda da diğerlerinde olduğu gibi telaffuz temelinde çevriyazı uygulanmalıdır.

Devlet İsimleri	Çevriyazısı	Tarihi Olaylar	Çevriyazısı
고조선	Gocosion	삼일운동	Sam İl Undonğ
고구려	Goguryo	갑오 경장	Gabo Reformu
신라	Şilla	개화기	Gehoagi
백제	Begce	새마을 운동	Semal Undonğ
고려	Goryio	임진왜란	İmcinöran
조선	Coston	동학운동	Donğhak Undonğ
가야	Gaya	삼정	Samcıonğ
부여	Buyio	과거 제도	Goagio sistemi
발해	Balhe	광복절	Goanğbogcıol(kurtuluş günü)
대한민국	Dehanminguk	개천절	Geçioncıol(kuruluş günü)

Yukarıdaki tabloda Kore tarihinde önemli devlet isimlerinin ve belli başlı tarihi olayların çevriyazısı verilmiştir. Elbette bu listeyi genişletmek mümkündür. Özellikle Kore tarihi ile ilgili yapılacak çalışmalarda, çevirilerde bu çevriyazının kullanılması daha verimli ve anlaşılır olacaktır. Bu güne kadar Türkiye’de Kore tarihi ile ilgili sadece iki çeviri kitap mevcuttur¹¹. Bu kitapların ikisi de İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Kore tarihi ile ilgili daha önce bahsi geçen ‘Kore Gerçeği’ kitabında da bilgiler mevcuttur. Ancak bu kitaplar karşılaştırıldığında çevriyazı konusunda belli bir birlik sağlanamadığı görülmektedir. Bir örnek vermek gerekirse Kore tarihindeki devletlerden ‘백제’ nin çevriyazısı yukarıdaki tabloda ‘Begce’

¹¹ Bu kitapların ilki Prof.Dr. Ali Rıza Balaman tarafından Türkçeye çevrilip 1998 yılında Ege Üniversitesi tarafından basılan ‘Kore Tarihi ve Kültürü’, ikincisi ise Kore Cumhuriyeti Büyükelçiliği tarafından çevirtilerek basılan ve piyasada satışa sunulmamış olan ‘Uluslararası Okurlar için Kore Tarihi’dir.

olarak verilmiştir. Ancak bu iki tarih kitabından ‘Kore Tarihi ve Kültürü’nde ‘Pekçe’(s. 17,), Bekçe(s. 21) şeklinde yazılırken diğer kitap olan Uluslararası Okurlar için Kore Tarihi’nde ‘Baekje’ şeklinde yazılmıştır. Hatta Nahm, A.C.(1998, s. 20)’de bulunan bazı tarihi haritalarda bu devletin adı ‘Paekche’ şeklinde geçmektedir.

SONUÇ

Türkçe ve Korecenin alfabelerinde bulunan ünlü ve ünsüz sayısı farklıdır. Türkçenin alfabesinde bulunan bazı harfler Korecede bulunmamakta aynı şekilde Korecede bulunan bazı harfler Türkçede bulunmamaktadır. Bu sebeple Korecenin dört dörtlük çevriyazısı imkânsıza yakındır. Ancak yine de iki dilin alfabeleri ve sesler konusunda İngilizceye kıyasla daha çok benzerlikler vardır. Bu çalışmada Türkçeye en uygun çevriyazı önerisini oluşturmak amaçlanmıştır. Çalışma alfabe ile birlikte Koreceden Türkçeye çevirilerde önemli ölçüde karşılaşılan kişi isimleri, yer isimleri, kültürel sözcükler, tarihi olay ve devlet isimleri ile sınırlandırılmıştır.

Kore’de yabancı dilden giren sözcükler ya da uluslararası markalar yahut Türkiye ile ilgili sözcükler telaffuzuna göre Korece harflerle yazıya dökülmektedir. Örneğin İstanbul(이스탄불-İsitanbul), Ankara(안카라-Anğkara) gibi şehir isimleri ya da kişi isimleri Atatürk(아타튀르크-Atatürkı), Yunus Emre(유누스 엠레-Yunusı Emre) şeklinde telaffuzuna göre Korece yazılmaktadır. Bu sebeple Korece’nin Türkçe çevriyazısında telaffuz temel alınarak bir uygulama gerçekleştirilmelidir.

Koreceden yapılacak çevirilerde kişi isimleri, yer isimleri, yemek isimleri gibi kültürel ifadelerin Türkçe çevriyazısı büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada Korece konuşucuların telaffuzları ölçüt alınarak çevriyazı önerisi oluşturulmuştur.

Türkiye’de ilk kez yapılan bu çalışma, Korecenin Türkçe çevriyazısında sık karşılaşılan sorunlardan yola çıkarak ele alınmıştır. Özellikle kişi isimlerinde dikkat edilmesi gereken konu telaffuzdur ve çevriyazısında değişiklik yapılmasa bile en azından doğru telaffuzu konusunda bir farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada ortaya konulan görüşler tartışmaya açıktır. Bu alanda çalışma yapan akademisyenlerin bir araya gelerek ortak bir fikir birliğine varmaları ileride yapılacak olan çalışmalarda birlik oluşturulması açısından önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

Cong G. (2011), 로마자 표기법의 연구 성과와 대중화의 과제-Romaca Pyogibobe Yongu Songgoava Decunghoae Goace-(Some tasks of popularization and results of research about Romanization of Korean), *語文學(Omunhag-Dil Edebiyat Dergisi)* Sayı.114: 175-206

Gugrib Gugo Yonguvon-KDK. (1999), ‘국어의 로마자 표기법’ 개정 관련 자료-Gugoe Romaca Pyogibob Gecong Goallyon Caryo-(‘Korecenin Romanizasyonu’ yenileme ile ilgili materyal’) Kore Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kore Dil Kurumu. Seul.

Hwang K. (2018), *Kore Tarihi*, Feylesof Kitap, İstanbul. Çeviri: Ayşe Su Doğru.

KKEA(2011), *Kore Gerçeği*, Kore Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı Yayını.

Köroğlu T. H. (2017), “Han Yong Un(한용운)’un Şiirlerinde “Sevgili-Yar(Nim-님)” Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme”, *Folklor/Edebiyat Dergisi*, Cilt:23 Sayı: 92: 155-166.

Nahm, A. C. (1998), *Kore Tarihi ve Kültürü* (Çeviren Ali Rıza Balaman), Ege Üniversitesi Basımevi.

Son C. (2007), 로마자 표기 현황 실태 분석-Romaca Pyogi Hyonhoang Şilte Bunsog- (Romanizasyonun Son Durum Analizi), 연구 보고서(Araştırma Raporu), 대구교육대학교(Degu Üniversitesi).

Türk İlmî Transkripsiyon Kılavuzu (1946), Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul.

Türküzü S. G. (2012), ‘In Terms of Cultural Translation between Korean and Turkish’, *3th International Conference of Korean Applied Linguistics*, 22-23 Ağustos 2012, Kayseri, Türkiye.

Türküzü S. G. vd. (2014), *Kore’yi Tanıyarak Korece Öğrenelim*, Lotus Yayınevi.

Türküzü S. G. (2017), *Konularına Göre Korece Temel Dilbilgisi*, Likya Kitap.

Türküzü S. G. (2018), “Kültürel Çeviri Bağlamında Türkçe-Korece Çeviri Çalışmaları”, *Turnalar Dergisi*, Kıbrıs-Balkanlar-Avrasya Türk Edebiyatları Vakfı, Sayı 69: 5-12.

Yang B. (2003), 우리말 한자 인명 로마자표기에 관한 연구-Urimal Hanca İnmyong Romaca Pyogie Goanhan Yongu-(A Study on How to Write Sino-Korean Personnel Names with Roman Letters), *The Linguistic Association of Korean Journal*, Sayı: 11(4): 101-122

Yeon K. (1995), Türkçede ve Korecede Yansımaların (Onomatopoeia) Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Yi İ. (1997), 로마자 표기법의 성격-Romaca Pyogibıobe Sıonğgyıok- (Latin Harflerinin Romanizasyonunun Karakteristik Özellikleri), Segugio Senghoal 7. Cilt 2. Sayı, Seul.

Yun B. vd. (2000), 한국어 로마자 변환기 개발에 관한 연구-Hangugo Romaca Byıonhoangi Gebare Goanhan Yongu-(Development of Romanization System of Korean)-*Korean Information Science Society*, Sayı: 27 (1B), 378-380.